

Arkivsak

26/13911-1

Saksbehandler

Kaveh Emami

Saksgang

Hovedutvalg for næring, klima og miljø

Fylkesutvalget

Møtedato

14.10.2026

20.10.2026

Strategi for prissikring av strøm

Innstilling fra fylkesdirektøren

- Saken tas til orientering:
- For resterende del av avtaleperioden frem til utgangen av 2029 legger fylkesdirektøren til grunn at minimum 50 prosent av forventet strømforbruk prissikres.
- Fylkesdirektøren skal årlig vurdere sikringsgrad utover minimumsnivået og aktuell sikringshorisont.
- Nødvendige prissikringsavtaler inngås innenfor gjeldende strømvtale og fylkesdirektørens fullmakter.
- Ved anskaffelse av ny strømvtale fra 2030 skal fylkesdirektøren arbeide for at muligheten for både spotkjøp og prissikring ivaretas.

Sammendrag

Kraftmarkedet har de siste årene vært preget av store prisvariasjoner og økt usikkerhet. Dette har gjort det utfordrende å budsjettere fylkeskommunens energikostnader.

Vestfold fylkeskommune har tatt i bruk prissikring som et virkemiddel for å redusere økonomisk risiko og øke forutsigbarheten. Foreløpige erfaringer viser positive resultater, samtidig som prissikring innebærer at fylkeskommunen ikke fullt ut kan dra nytte av perioder med lave spotpriser.

Saken beskriver erfaringene med prissikring og vurderer hvordan prisrisiko bør håndteres frem til gjeldende strømvtale utløper i 2029.

Bakgrunn og saksgang

Kraftmarkedet har endret seg betydelig de siste årene. Etter 2022 har prisene variert mer både gjennom året og gjennom døgnet, og forhold som vær, kraftsituasjonen i Norden og utviklingen i det europeiske energimarkedet kan gi store utslag på relativt kort tid.

For fylkeskommunen har denne utviklingen gjort det mer krevende å budsjettere årlige energikostnader. Tidligere kunne budsjettarbeidet i større grad baseres på en forventet gjennomsnittlig strømpris for det kommende året. Når prisene varierer mer, øker samtidig risikoen for at de faktiske kostnadene avviker betydelig fra det som er lagt til grunn i budsjettet.

Fylkeskommunens forbruksmønster forsterker denne utfordringen. En stor del av strømforbruket skjer på dagtid når skoler, tannklinikker, administrasjonsbygg og andre tjenester er i normal drift. Kostnaden påvirkes derfor ikke bare av det generelle prisnivået gjennom året, men også av prisene i de timene hvor strømforbruket er størst.

Denne utviklingen har aktualisert behovet for en mer systematisk håndtering av prisrisiko knyttet til fylkeskommunens energikjøp. Det er arbeidet med både prissikring og bedre prognoser for framtidige energikostnader.

Saken legges frem for å orientere om erfaringene fra dette arbeidet og for å etablere en ramme for hvordan prisrisiko skal håndteres fremover.

Saken behandles i hovedutvalg for næring, klima og miljø som innstiller til fylkesutvalget. Fylkesutvalget fattet endelig vedtak.

Saksopplysninger

Vestfold fylkeskommune kjøper strøm gjennom en felles rammeavtale i regi av VOIS, med Fjordkraft som leverandør. Avtalen ble inngått i 2019 og gjelder til utgangen av 2029. Avtalen gir fylkeskommunen mulighet til å kjøpe strøm til spotpris, prissikre deler av forventet forbruk eller kombinere spotpris og prissikring.

Frem til og med 2025 kjøpte fylkeskommunen strøm til spotpris. Fra 2026 ble prissikring tatt i bruk for å redusere fylkeskommunens økonomiske eksponering mot store prisvariasjoner og skape større forutsigbarhet.

Prissikring i 2026 og 2027

For 2026 er 70 prosent av forventet strømforbruk prissikret til 82,5 øre/kWh. Dette tilsvarer et sikret volum på 15,75 GWh. De resterende 30 prosentene følger spotmarkedet.

For 2027 er 50 prosent av forventet strømforbruk prissikret til 52 øre/kWh. Den resterende delen følger foreløpig spotmarkedet. Kombinasjonen innebærer at en del av kraftkostnaden er kjent på forhånd, mens resten påvirkes av utviklingen i markedet.

År	Sikret andel	Sikringspris
2026	70 %	82,5 øre/kWh
2027	50 %	52,0 øre/kWh

Foreløpige erfaringer

Basert på siste prognose ville det prissikrede strømvolumet for 2026 kostet om lag 16,5 mill. kroner ved kjøp til spotpris, mot om lag 13 mill. kroner med prissikring. Dette tilsvarer en forventet besparelse på om lag 3,5 mill. kroner for hele året.

Prognosene viste en økonomisk fordel allerede i april 2026. Det endelige resultatet vil avhenge av prisutviklingen resten av året og være kjent etter årets slutt.

Den samlede energikostnaden

Fylkeskommunens samlede energikostnad består ikke bare av kraftprisen. I tillegg kommer nettleie, offentlige avgifter og effektledd. Prissikringen gjelder kraftprisen og påvirker ikke de øvrige delene av strømrregningen. Det arbeides parallelt med andre tiltak som reduserer effektleddet.

Effektleddet påvirkes av hvor mye strøm som tas ut fra nettet samtidig. Høye effekttopper kan derfor gi økte nettkostnader selv om det samlede energiforbruket ikke øker tilsvarende. For fylkeskommunen, hvor mange bygg er i drift samtidig på dagtid, har effektuttaket betydning for den samlede energikostnaden.

Prognosemodell

Det er utarbeidet en prognosemodell for å anslå fylkeskommunens strømkostnader og gi et bedre grunnlag for budsjettarbeidet. Fordi kraftprisene er usikre, viser modellen tre scenarioer: lavt, forventet og høyt prisnivå. Dette synliggjør hvordan ulike kraftpriser kan påvirke kostnadene, fremfor å basere budsjettarbeidet på ett enkelt prisanslag.

Scenario	Kraftkostnad	Nettleie, avgifter og effektledd	Samlet energikostnad
Lavt	25,9 mill. kr	9,9 mill. kr	35,8 mill. kr
Forventet	30,6 mill. kr	9,9 mill. kr	40,5 mill. kr
Høyt	36,0 mill. kr	9,9 mill. kr	45,9 mill. kr

Modellen omfatter både kraftkostnaden og kostnader til nettleie, offentlige avgifter og effektledd. I de tre scenarioene varierer kraftprisen, mens kostnadene til nettleie, avgifter og effektledd er holdt uendret. Forskjellen mellom scenarioene viser utslaget av ulike kraftpriser.

Det forventede scenarioet brukes som grunnlag for budsjettet, mens lavt og høyt scenario synliggjør muligheten for lavere kostnader og risikoen for økte utgifter. Beregningene oppdateres når forventet strømforbruk eller priser endrer seg.

Ny konkurranse om strømløse

Gjeldende VOIS-avtale med Fjordkraft utløper ved utgangen av 2029. VOIS planlegger å gjennomføre en ny konkurranse om strømløse i 2028/29, slik at ny avtale kan gjelde fra 2030.

Ved utarbeidelsen av konkurransegrunnlaget skal muligheten for spotkjøp, prissikring og en kombinasjon av disse ivaretas. Styringsmodell og rammer for prissikring fra 2030 vurderes på nytt når vilkårene i den nye avtalen er kjent.

Økonomiske, administrative og juridiske konsekvenser

Store variasjoner i kraftprisene kan gi betydelige utslag i fylkeskommunens årlige energikostnader. Prissikring reduserer eksponeringen mot store prisøkninger og gir større forutsigbarhet i budsjett- og økonomiplanarbeidet. Samtidig innebærer prissikring at fylkeskommunen ikke fullt ut kan dra nytte av perioder hvor spotprisen er lavere enn den avtalte sikringsprisen.

Prissikring skal først og fremst vurderes som et virkemiddel for økonomisk risikohåndtering og budsjettsikkerhet, og ikke som en garanti for lavest mulig strømpris. Fylkeskommunen vil fortsatt være økonomisk eksponert for den delen av strømforbruket som følger spotmarkedet, samt for utviklingen i nettleie, offentlige avgifter og effektledd.

En styringsmodell med minimum 50 prosent prissikring reduserer risikoen knyttet til store prisvariasjoner, samtidig som en del av forbruket fortsatt følger spotmarkedet. Den økonomiske virkningen vil variere fra år til år og avhenge av forskjellen mellom inngått sikringspris og faktisk markedspris.

Oppfølging av energimarkedet, forventet strømforbruk og inngåtte prissikringer håndteres innenfor eksisterende administrative rammer. Minimum 50 prosent prissikring legges til grunn frem til utgangen av 2029. Sikringsgrad utover dette og aktuell sikringshorisont vurderes årlig i forbindelse med budsjettprosessen. Valgt sikringsnivå og forventede energikostnader omtales i budsjett- og økonomiplanarbeidet.

Gjeldende VOIS-avtale med Fjordkraft gir mulighet til å kombinere spotkjøp og prissikring frem til utgangen av 2029. Prissikringsavtaler inngås innenfor gjeldende strømvavtale og fylkesdirektørens fullmakter, med utgangspunkt i oppfølgingen som beskrives i denne saken.

VOIS planlegger en ny konkurranse om strømløse i 2028/29. Muligheten for spotkjøp, prissikring og en kombinasjon av disse skal ivaretas i konkurransegrunnlaget. Styringsmodell og rammer for prissikring fra 2030 vurderes på nytt når vilkårene i den nye avtalen er kjent. Eventuelle juridiske og anskaffelsesrettslige forhold avklares som en del av arbeidet med den nye konkurransen.

Konsekvenser for fylkets klimamål og FNs bærekraftsmål

Prissikring av strøm har ingen direkte effekt på fylkeskommunens energiforbruk, energiproduksjon eller klimagassutslipp. Saken gjelder økonomisk risikostyring og større forutsigbarhet i fylkeskommunens energikostnader.

Fylkeskommunens arbeid med energieffektivisering, effektstyring og lokal energiproduksjon videreføres uavhengig av styringsmodellen for prissikring. Disse tiltakene behandles gjennom fylkeskommunens øvrige klima- og energiarbeid.

Saken vurderes derfor ikke å ha vesentlige direkte konsekvenser for fylkets klimamål eller FNs bærekraftsmål.

Konsekvenser for CRPD

Saken gjelder prissikring av strøm og økonomisk risikostyring. Den medfører ingen endringer i fylkeskommunens tjenester, bygg eller tilbud til innbyggerne.

Saken vurderes derfor ikke å ha konsekvenser for tilgjengelighet, universell utforming eller rettighetene til personer med funksjonsnedsettelse etter CRPD.

Fylkesdirektørens vurdering

Fylkesdirektøren vurderer at utviklingen i kraftmarkedet de siste årene gjør det nødvendig med en mer systematisk håndtering av risikoen knyttet til fylkeskommunens energikjøp. Usikkerheten i kraftmarkedet innebærer en økonomisk risiko som bør håndteres på en forutsigbar måte.

Erfaringene med prissikring i 2026 er så langt positive. Prognosene har gjennom en større del av året vist en forventet besparelse sammenlignet med kjøp av det samme strømvolumet til spotpris. Prissikring gir likevel ikke nødvendigvis lavest kraftkostnad hvert år. Dersom spotprisen blir lavere enn sikringsprisen, vil det sikrede volumet koste mer enn ved kjøp i spotmarkedet. Hovedformålet er derfor å redusere risikoen for store kostnadsøkninger og gi større forutsigbarhet i budsjettarbeidet.

Fylkesdirektøren vurderer at det bør legges til grunn en styringsmodell hvor minimum 50 prosent av forventet strømforbruk prissikres. En slik modell innebærer at en vesentlig del av kraftkostnaden blir mer forutsigbar, samtidig som resten av forbruket kan følge spotmarkedet. Dette gir en hensiktsmessig balanse mellom redusert prisrisiko og muligheten til å dra nytte av perioder med lavere markedspriser.

For 2027 er 50 prosent av det forventede strømforbruket allerede prissikret. Sikringsgrad utover minimumsnivået bør vurderes ut fra markedsutviklingen, forventet strømforbruk og tilgjengelige sikringspriser.

Sikringsgrad utover minimumsnivået, tidspunkt for ytterligere prissikring og aktuell sikringshorisont vurderes årlig i forbindelse med budsjett- og økonomiplanarbeidet. Scenarioanalyser med lavt, forventet og høyt prisnivå brukes som en del av beslutningsgrunnlaget. Valgt sikringsnivå og forventede energikostnader omtales i budsjett- og økonomiplanarbeidet.

Gjeldende VOIS-avtale utløper ved utgangen av 2029. Fylkesdirektøren vurderer derfor at styringsmodellen i denne saken bør gjelde ut avtaleperioden. Muligheten for spotkjøp, prissikring og en kombinasjon av disse bør ivaretas i konkurransen om ny strømvtale. Styringsmodell og rammer for prissikring fra 2030 bør vurderes på nytt når vilkårene i den nye avtalen er kjent.

Fylkesdirektøren vurderer samlet at en styringsmodell med minimum 50 prosent prissikring frem til utgangen av 2029, kombinert med årlige markedsvurderinger og scenarioanalyser, gir en hensiktsmessig balanse mellom budsjettsikkerhet, redusert prisrisiko og fleksibilitet. Modellen gir et tydelig grunnlag for fylkeskommunens håndtering av energikostnadene i resterende del av gjeldende avtaleperiode.

Konklusjon/anbefaling

Fylkesdirektøren vurderer at prissikring er et hensiktsmessig virkemiddel for å redusere fylkeskommunens eksponering mot store variasjoner i kraftmarkedet og for å skape større forutsigbarhet i budsjettarbeidet.

Det vises til de vurderinger og begrunnelser som fremkommer i saksutredningen.

Vedlegg: